

Question Paper Code : 7638

M.A. (Semester-IV) Examination, 2017

संस्कृतम्

(वर्ग-ग)

तृतीय प्रश्नपत्रम्

(शिवाद्वैतं योगदर्शनञ्च)

समय : घण्टात्रयम्

पूर्णाङ्काः : 70

निर्देश : पञ्च प्रश्नाः समाधेयाः। प्रथमः प्रश्नोऽनिवार्यः। प्रतिवर्गम् च एकः प्रश्नोऽवश्यसमाधेयः।

1. अधोलिखितेषु संक्षिप्त टिप्पण्यः लेखनीया - [3×10=30]

(क) नियमाः

(ख) मायाशक्तिः

(ग) गुणत्रयम्

(घ) अशुद्धाविद्या

(ङ) धारणा

(च) प्रतिपक्ष भावनम्

(छ) अविद्या

(ज) यमाः

(झ) प्रमेयः

(ञ) प्राणायामः

प्रथमो वर्गः

2. विमर्शिनीमनुसृत्य व्याख्या करणीया - [10]

(क) अत्रा परत्वं भावानामनात्मत्वेन भासनात्।
परता हन्त्याच्छादात्परापरदशा हि सा।।

(ख) किंत्वान्तरदशोद्रेकात्सादाख्यं तत्वमादितः।
बहिर्भाव परत्वे तु, परतः पारमेश्वरम्।।

3. विमर्शिनी टीकानुसारेण अनयोः आशयं स्पष्टीक्रियताम् - [10]

(क) स्वातन्त्र्यहानिर्बोधस्य स्वातन्त्र्यस्याप्यबोधता।
द्विधाणवं मलमिदं स्वस्वरूपापहानितः।।

(ख) स्वाङ्गरूपेषु भावेषु प्रमाता कथ्यते पतिः।
मायातो भेदेषु क्लेशकर्मादिकलुषः पशुः।।

द्वितीयो वर्गः

4. काश्मीरशिवाद्ये प्रतिपादित 'सृष्टि प्रक्रिया' स्वरूपं निरूप्यताम्। [10]

5. काश्मीरशैवदर्शने निरूपितं 'मलत्रयम्' स्वरूपं विविच्यताम्। [10]

तृतीयो वर्गः

6. व्यास भाष्यमनुसृत्य निम्न सूत्रौ विवेचनीयौ - [10]

(क) एते जातिदेशकालसमयानवच्छिन्नाः सार्वभौमा महाव्रतम्।

(ख) स्वाध्यायादिष्टदेवता संप्रयोगः।

7. व्यासभाष्यानुसारेण व्याख्या करणीया - [10]

(क) धारणासु च योग्यता मनसः।

(ख) स्थिरसुखभासनम्।

चतुर्थो वर्गः

8. पातञ्जल योगस्य समाधि स्वरूपं विविच्यताम्। [10]

9. पातञ्जलयोगसूत्रे प्रतिपादित पञ्चवृत्तीनां विवेचनं क्रियताम्। [10]

--- x ---